

Ed.

188. Nefndarálit

[111. mál]

um frv. til l. um ábyrgðarheimildir og greiðsluheimildir vegna lántöku Framleiðsluráðs landbúnaðarins.

Frá minni hl. fjárhags- og viðskiptanefndar.

Í frumvarpi því, sem hér liggur fyrir, er gert ráð fyrir að ríkissjóður ábyrgist allt að 3 000 millj. kr. lántöku Framleiðsluráðs landbúnaðarins, jafnframt því sem ríkissjóður annist afborganir, vexti og kostnað allan af láni þessu, að því leyti sem aðrir bjóðast ekki til að taka á sig greiðslu, er álita verður harla ólíklegan kost. Þannig er um það að ræða, að ríkissjóður lýsi því yfir fyrir fram og afli sér lagaheimildar til þess að standa undir greiðslu á láni, sem aðili úti í bæ tekur með ríkisábyrgð.

Þessi aðferð á sér tæpast fordæmi og brýtur að líkindum í bága við lög nr. 52/1966 um ríkisreikninga, eða verður a. m. k. að teljast mjög vafasöm í því sambandi, auk þess sem hér er farið inn á stórvarasama braut.

Tillaga meiri hluta nefndarinnar um að Bygðasjóður greiði allt að helmingi lánsins breytir hér engu um, enda getur Bygðasjóður reyndar samkvæmt því valið að greiða ekkert af láninu, þar eð engin neðri mörk eru tilgreind á greiðslu af hans hálfu.

Frumvarp ríkisstjórnarinnar og tillögur meiri hl. nefndarinnar mega því ekki standa óbreyttar.

Sú aðferð er hins vegar að ýmsu leyti rétt, að Framleiðsluráð landbúnaðarins geti tekið lán til að standa straum af sveiflum í landbúnaðarframleiðslu. Þá er á hinn bóginn sjálfsgætt að Framleiðsluráð standi skil á afborgunum og vöxtum af því láni eins og aðrir lántakendur gera. Af þessum sökum er rétt að fella niður 2. gr. frumvarpsins og breyta jafnframt lögum um Framleiðsluráð landbúnaðarins, þannig að það geti tekið lán af þessu tagi og risið undir þeim.

Nú er ljóst að sú offramleiðsla, sem ríkt hefur í landbúnaði, hefur leitt til öngþveitis og ófarnaðar. Þess vegna er nauðsynlegt að breyta þegar um stefnu í þessum efnium og miða framleiðslu við innanlandsþarfir, en hætta útflutningi á óarðbærum landbúnaðarafurðum. Þjóðin verður ekki skattþínd öllu lengur til þess að standa undir niðurgreiðslu á mat ofan í útlendinga, og bændur hafa ekki geð í sér til að gerast eilífir og sívaxandi ölmusumenn skattborgaranna og stefna þannig málum sínum í stórhættu. Fjárhagslega fyrirgreiðslu nú til úrlausnar á stundarvanda á því að tengja nýrri stefnumörkun í landbúnaðarmálum, þjóðinni til heilla og lífsskjarabóta. jafnframt því að tryggja frambúðaröryggi og sjálfstæði bænda. Útgjöld á liðandi stund eiga því að vera aðgöngumiði að framtíðinni, en ekki skilyrðislaus ávísanaútskrift á skattþegnana, eins og frumvarp ríkisstjórnarinnar gerir ráð fyrir. Af þessum sökum er nauðsynlegt að því frumvarpi, sem hér liggur fyrir, verði breytt með tilliti til heilavænlegrar frambúðarstefnu.

Alþýðuflokkurinn hefur um allan tíð talað fyrir stefnubreytingu í þessum efnium og varað við því í hvert óefni væri komið. Nýverið hefur þessi stefnumörkun m. a. birst í tillögum flokksins um niðurtalningu útflutningsbóta, sbr. tillögur í stjórnarmyndunartilraunum formanns flokksins, Benedikts Gröndals. Sú braut mun gæfusamleg fyrir bændur þessa lands og þjóðina í heild.

Samkvæmt frumvarpi ríkisstjórnarinnar er gert ráð fyrir allt að 3 000 millj. kr. lánafringreiðslu. Í svonefndri harðindanefnd mælti meiri hluti nefndarinnar með því, að $\frac{2}{3}$ hlutum svokallaðs útflutningsvanda, sem hér um ræðir, yrði mætt með opinberri aðstoð af þessu tagi, en minni hlutinn vildi mæta honum að $\frac{1}{3}$ hluta. Eðlilegt má telja að fara hér bil beggja og mæta vandanum, sem nú er áætlaður 3,5 milljarðar króna, að hálfu eða með 1 750 millj. króna. Deiling byrðanna er auðvitað eðlileg og má í því sambandi benda á að sjómenn og útgerðarmenn láta sér lynda skerðingu á afla sínum og aflatekjum á liðandi stund frá því sem þeir bæru úr bótum, ef engar aflatakmarkanir væru fyrir hendi, í því skyni að tryggja framtíðarhag sinn og afkomuöryggi. Hið sama á auðvitað að gilda um aðrar stéttir þ. á m. bændur.

Til þess að greiða úr því að lántaka á vegum Framleiðsluráðsins geti verið með eðlilegum hætti og stangist á engan hátt á við lög in í landinu, jafnframt því að tryggja stefnubreytingu í stjórn landbúnaðarmála og skynsamlega dreifingu byrða af stundarvanda, leggur minni hluti nefndarinnar fram breytingartillögur á sérstöku þingskjali við fyrirbyggjandi frumvarp ríkisstjórnarinnar.

Tillögur þessar fela í sér að í stað 2. gr. frumvarpsins komi breyting á framleiðsluráðslögum, sem ná þessum markmiðum. Meginatriði breytinganna á framleiðsluráðslögum eru þessi:

1. Í stað ákvæða í gildandi lögum um hámark útflutningsbóta komi ákvæði um að ríkissjóður greiði Framleiðsluráði landbúnaðarins tilteknar fjárhæðir næstu 4 árin í formi framleiðslu- og framfarastyrks, sem miðist við 10% heildar-

- verðmætis landbúnaðarframleiðslunnar fyrstu tvö árin, en lækki síðan um eitt prósentustig á ári næstu tvö árin þar á eftir.
2. Þessum framleiðslu- og framfarastyrk skal Framleiðsluráðið verja til eftirfarandi atriða:
 - a) útflutningsbóta skv. sérstökum reglum, sbr. 3;
 - b) til þess að standa undir lánnum sem ráðið kann að taka til afkomujöfnunar, sbr. fyrirbyggjandi frumvarp;
 - c) til þess að greiða fyrir því að bændur, sem þess æskja, geti hætt búskap;
 - d) til þess að styrkja nýjar arðvænlegar búgreinar, svo sem í ylækt, garðrækt, fiskeldi og loðdýrarækt.
 3. Við ákvörðun útflutningsbóta skal gilda eftirfarandi:
 - a) Hámark heildarupphæðar í þessu skyni sé 9% af heildarframleiðsluverðmæti næstu tvö árin, en þar á eftir 8% og síðan 7% af heildarframleiðslu af sauðfjár- og nautgripaafurðum.
 - b) Útflutningsbætur fari aldrei fram úr 100% af útflutningsverði af hverri einstakri sölu.

Með þessum hætti verður Framleiðsluráðið sjálfstæður stjórnunaraðili innan þeirra marka, sem löggin setja, og fær svigrúm til að ryðja braut nýrri stefnumörkun, jafnframt því að geta staðið undir greiðslum af lánnum eins og fyrirbyggjandi frumvarp gerir ráð fyrir.

Þá er í breytingartillögum gert ráð fyrir að stundarvanda verði að hálfu mætt af bændum, en að hálfu með lánsfyrirgreiðslu. Samkvæmt því er lántökuábyrgðin miðuð við 1750 millj. kr., en sá umframframleiðsluvandi, sem hér um ræðir, er talinn nema 3.5 milljörðum króna fram yfir gildandi útflutningsbótahámark.

Íslenskur landbúnaður er í ógöngum. Öngþveiti birtist í því, að íslenskir bændur slíta sér út fyrir aldur fram við að framleiða vörur, sem ekki eru seljanlegar nema til komi stórkostleg skattlagning fólksins í landinu til að greiða meðlag með útflutningi þeirra. Í heild er afleiðing landbúnaðarstefnunnar: útslitnir bændur, ofnýtt gróðurlendi, skattþindur almúgi og þjóðfélagsleg lífshæðisgerðing.

Þrátt fyrir mikla unnræðu um þennan vanda er sífellt troðin sama taktfasta, venjubundna hringrásin, og fyrirbyggjandi frumvarp ríkisstjórnarinnar er enn eitt skrefið í hringrás vanans og uppgjafarinnar. Þar sem raunhæfum aðgerðum er skotið á frest, en stundleg friðþæging keypt á kostnað skattborgaranna.

Í þeim breytingartillögum, sem minni hlutinn leggur hér fram, er lagt til að þessi vítahringur vitleysunnar verði rofinn, bændur fái sjálfstæði um ákvörðun sinna mála innan stefnumarkandi ramma og skattborgurunum verði tryggt, að þeim sé ekki ætlað að standa undir óarðbærri framleiðslu til frambúðar. Útgjöld núna, miðað við skynsamlega dreifingu byrðanna milli bænda og fólksins í landinu, eru skoðuð sem aðgangseyrir að frambúðarstefnu á skynsamlegum grunni.

Minni hlutinn leggur því til að frumvarpið verði samþykkt með þeim breytingum sem birtast á þingskjali 187.

Alþingi, 21. febr. 1980.

Kjartan Jóhannsson,
fundaskr.